

tyding

izb

Column

In een rij voor het kruis

Tijdenlang kun je nadenken over de vraag *hoe* je missionair kunt zijn. Voor een kerkenraad of evangelisatiecommissie is het gesprek daarover een must. Zeker aan het begin van een nieuw seizoen heb je tijd nodig voor het maken van plannen. De *hoe*-vraag is dan onvermijdelijk. Als IZB doen we daar natuurlijk aan mee. We adviseren en begeleiden gemeenten en gemeenteleden en zijn steeds met hen op zoek naar de manier waarop je kunt aansluiten bij de vragen van mensen, bij wat de cultuur nu nodig heeft.

Nadenken over *hoe* heeft een risico. Je kunt zoveel opties afwegen, zo diep nadenken en analyseren dat je niet op gang komt. Het kan zelfs een excuus zijn om helemaal niets te doen, omdat je er niet uitkomt *hoe* je het moet aanpakken.

Onlangs was ik op bezoek bij de Vakantie Bijbel Club in Almere, georganiseerd door de missionaire gemeente De Wegwijzer. In een soort sport- en spelpark in het midden van een wijk waren jonge teamleden in gesprek met groepjes jongeren over het evangelie en hun levensvragen. Aan de rand van een veldje stond een houten kruis met daaronder een vuurkorf. Jongeren schreven iets op een briefje, dingen waar ze last van hadden of zich schuldig over voelden. Ze konden dat briefje in het vuur gooien.

Ik zag het gebeuren: een jongen die intens stond te kijken naar het vuur dat zijn briefje verslond en een teamlid dat met hem bad. Achter hen vormde zich een rijtje van jongeren die ook van iets in hun leven afscheid wilden nemen. 'Hier doen we het

allemaal voor', zei mijn gastheer toen we samen in de auto zaten, 'dat jongeren bij het kruis komen'.

Voorafgaand aan dat ene moment was er veel nagedacht over de vraag hoe alles geregeld moest worden. Hoeveel teamleden zijn erbij aanwezig, waar doen we het, welke vorm kiezen we, en zo maar door. Dat is allemaal belangrijk geweest, maar het verklaart uiteindelijk niet *dát* dat moment gebeurt. Het is omgeven door het geheim van de Geest. Er ging nog iets aan vooraf bij de organisatie, iets dat ook te maken heeft met de Geest. 'Hier doen we het allemaal voor' spreekt van verlangen dat mensen gered worden. Dat maakte dat de vraag naar het 'hoe' het doen niet blokkeerde. Omgekeerd zelfs: de gedachte dat jongeren naar Jezus moeten worden gebracht vormde juist het denken over het *hoe* van de activiteit.

Vandaag zat ik op kantoor te worstelen met een beleidsstuk, een *hoe*-document zozegd. Ik begreep opeens waarom het niet sprak, er geen vaart in kwam. Deze zin voerde ik voor alle andere in: 'Liefde zet missie in gang.' Staat er immers niet dat God de wereld zo lief heeft gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft; en dat Jezus gezegd heeft: 'Zoals de Vader mij gezonden heeft, zend ik ook u.'?

*Ds. Sjaak van den Berg,
directeur-bestuurder IZB*

A photograph of two men standing in a workshop or warehouse. The man on the left is wearing a pink and white vertically striped button-down shirt over a white t-shirt. The man on the right is wearing a brown polo shirt with a small yellow logo on the chest. They are both smiling and looking towards the camera. The background shows industrial shelving with various pipes and materials.

'Wij worstelen, God redt'

Van *full pull* naar
een tikkie terug

**‘We waren losgeslagen stieren die niet zagen wat goed was voor onszelf, onze gezinnen en onze mensen. En tóch heeft God in die diepe dalen geleid.’
Hoe twee broers elkaar compleet kwijtraakten en weer terugvonden door...
een Bijbelpodcast.**

Het is een prachtige dag als we op weg gaan naar Urk. De autorit voert ons via de A6 door de polder, langs de IJsselmeerdijk en over de Ketelbrug. Onze eindbestemming is Hartman Installatie, het bedrijf dat Sander en Arjan Hartman vorig jaar van hun vader, Ben Hartman, overnamen.

Het familiebedrijf omvat twee locaties waar in totaal 55 medewerkers de klanten voorzien van moderne installaties voor het verwarmen, verkoelen, ventileren en verduurzamen van hun huis of bedrijfspand. De broers geven er gezamenlijk leiding, Sander (40) als algemeen directeur en Arjan (38) als commercieel directeur. ‘Als je er van de buitenkant tegenaan kijkt, dan denk je: dat is écht een mooi verhaal’, zegt Sander. ‘Maar het is ook een worsteling

geweest. Dat is het eerlijke verhaal.’

Als je hen samen ziet – ontspannen houding, open blik – kun je je er niks bij voorstellen, maar de broers voerden onderling een jarenlange, bittere machtsstrijd. Die begon toen ze allebei in het bedrijf van hun vader gingen werken. Sander: ‘Het dieptepunt was dat we tegenover elkaar stonden om op de vuist te gaan. Waar onze kinderen bij waren.’

Hoe het begon

Van oorsprong zijn hun ouders geen Urkers maar ‘vreemden’. Ben Hartman kwam op Urk door zijn vader, die een sleepboot had en meewerkte aan de Zuiderzeewerken. Tineke Groen, hun moeder, is afkomstig uit Scheveningen. Arjan: ‘Net als vele Urkers werkte mijn vader doordeweeks op een kotter. Hij was machinist. Mijn moeder voelde zich alleen en vroeg mijn vader of hij aan de wal wilde komen. Toen is mijn vader met installatiewerk begonnen.’ Ben en Tineke zijn gelovige mensen en doen alles in overleg met God. Dat geldt ook voor het besluit om hun eigen installatie-

bedrijf te beginnen. Arjan herinnert zich dat zijn ouders God telkens danken als ze weer een goed jaar hebben gehad.

Harde leerschool

Toch zijn er niet louter goede herinneringen. Met name Sander heeft een harde leerschool. Sander: ‘Ik moest als puber op de meest ongehoorde tijdstippen mijn bed uitkomen om mijn vader te helpen, terwijl ik wilde blijven liggen of naar de voetbal wilde.’ Het is in deze periode dat Sander weerstand ontwikkelt tegen het idee om in het bedrijf te komen werken. Maar hij weet ook niet goed wat hij dan wél wil. Sander: ‘Mijn pa zei tegen me: “Als je het niet weet, kun je mooi installatietechniek gaan doen. De hoogst mogelijke opleiding.”’ Sander volgt zijn vaders advies en het bevalt hem verrassend goed. Na zijn opleiding gaat hij bij grote installateurs aan de slag. Bij zijn vader werken, wil hij ábsoluut niet.

Na verloop van tijd krijgt Sander in de zomervakanties wel zijn vaders storings-telefoon. Lachend: ‘Ik mocht de storingen voor hem oplossen.’ Tijdens zo’n vakantie

komt er een aanvraag voor wat de eerste grote klus van Hartman Installatie zal worden. Sander neemt de opdracht aan zonder dat z'n vader ervan weet. 'Na de zomervakantie zei ik: "Gefeliciteerd pa, hier heb je je eerste grote klus. Die ga ik in de avonduren voor je uitwerken."' "

Loyaliteitsgevoel

Inmiddels is Arjan, na een aantal omzwervingen, bij het bedrijf aan de slag gegaan als monteur. Hij heeft van kleins af aan een groot loyaliteitsgevoel naar zijn ouders en voelt zich verantwoordelijk om in het bedrijf te helpen. Arjan: 'We gingen pas naar huis als we klaar waren. Dat harde werken, dat was er ingesleten.' 'En perfectie', zegt Sander. 'En perfectie', beaamt Arjan. 'Als het niet helemaal goed was, dan moest het opnieuw.'

Als Arjan zich realiseert dat het bedrijf van zijn ouders ook zijn bedrijf is, zet hij nóg een tandje bij: 'Ik ging offertes maken, kansen zien, kijken hoe het beter kon...' Sander knikt: 'Daar sluit mijn verhaal op aan, en mijn vaders eigen verhaal ook. Hij

wilde het beter doen dan zijn vader en wij wilden het weer beter doen dan onze ouders. Altijd maar beter...' Sander pakt van zijn bureau een miniatuur-telegraaf (een telegraaf is een communicatiemiddel aan boord van een schip): 'Er was voor ons maar één manier en dat was *full pull*, volle kracht vooruit. Iets anders bestond niet.'

Worstelingen

Terug naar het verhaal. Na die eerste grote klus realiseert Sander zich dat er ook voor hem kansen binnen het bedrijf liggen. Hij komt op kantoor werken. Arjan heeft daar gemengde gevoelens bij: 'Ik dacht: mensen op kantoor kosten geld. Die leveren niks op.' Sander: 'Met die lat in mijn nek begon

ik. Ik ging ook álles geven. En toen begonnen de worstelingen.’ De broers kijken elkaar aan. ‘We begonnen aan een kaderloze *ratrace*’, zegt Sander. ‘Alles moest vandaag. Avonden hebben we hier doorgebracht. Het bedrijf groeide en daarmee ook de verantwoordelijkheden, de mensen, de complexiteit...’ Arjan: ‘Successen, daar stonden we heel kort bij stil. Want de lat ging automatisch méé de lucht in.’

Met zijn ouders *clash*t Sander over de koers van het bedrijf: ‘Ik dacht: zó moet het. En ze moeten gewoon luisteren naar wat ik zeg, want ik ben de beste. Arjan is de beste monteur, die wint landelijke monteurswedstrijden, en ik ben de beste op kantoor. Daar ging ik hard in.’

Ook tussen de broers ontstaat een conflict, dat diepgaander wordt naarmate het bedrijf groeit. Ze belanden in een machtsstrijd. Arjan vat die samen: ‘Wie verdient het meeste, wie heeft de beste visie, wie is de baas? Wie is de beste zoon?’ Sander knikt: ‘Geld en macht speelden een hele grote rol. En dat is zó ver weg bij de voeten van Jezus.’

Even zijn de broers stil, in gedachten verzonken. Dan zegt Sander: ‘We waren losgeslagen stieren die niet zagen wat goed was voor onszelf, onze gezinnen en onze mensen. En tóch was God er in die diepe dalen ook bij.’ Hun ouders en oma bidden voor hen, maar niemand kan hen terugroepen. Sander: ‘Iedereen stond er onmachtig omheen. En het dal werd zwarter en zwarter... We hebben héél wat bedrijfsadviseurs en mediators versleten.’ Arjan: ‘Met núl effect.’

Gebroken

In een ultieme poging om tot elkaar te komen, besluiten de broers naar een hutje op de hei te gaan. Het wordt een boerderij in Rheeze, een gehucht achter Ommen. Omdat ze niet goed weten waar ze moeten beginnen, stelt Sander voor om naar de Bijbelpodcast ‘Eerst Dit’ te luisteren. Maar dat wil Arjan niet, wars van vrome praatjes als hij is. In het gesprek dat volgt, gaat het wéér verkeerd. De broers maken elkaar voor van alles uit en vinden allebei dat de ander veranderen moet. Uiteindelijk wordt het stil. Ze weten niet meer hoe ze verder moeten.

Arjan: ‘Sander stelde opnieuw voor om naar ‘Eerst Dit’ te luisteren. Met veel weerstand zei ik: “Zet maar aan dan.” Kees van Ekris sprak over macht die gedisciplineerd moet worden en het erkennen van je fouten. En in één keer werden we, hoe moet ik dat omschrijven...’ ‘Gebroken’, zegt Sander direct. Arjan: ‘Ja, ik denk dat dat het beste woord is: gebroken. We moesten allebei huilen, we waren zo enorm vermoeid. Het voelde als een verlossing.’ Sander: ‘Gebroken door een preek van ‘Eerst Dit’... Wie kan dat geloven?’

Proces

Na Rheeze is een nieuw begin mogelijk. Arjan: ‘Omdat er ruimte ontstond tussen ons twee, in positieve zin, ging er minder energie naar ruzie, waardoor het bedrijf een *boost* kreeg. We zijn taken gaan verdelen en hebben elkaars kwaliteiten benoemd.’ De broers kopen zelfs een bootje waarmee ze regelmatig samen gaan vissen. Het kost echter inspanning om de oude manier van werken los te laten. Sander: ‘Daar waren we niet een-twee-drie vanaf, we moesten er echt mee aan het

werk.' Ze treffen een coach die blootlegt hoe de problemen zijn ontstaan. Het proces werkt ook door in het privéleven

van de broers en hun familie. 'Het kwam allemaal boven water, al het oude verdriet', zegt Sander. 'Dat deed pijn, maar het heeft

ons wel gebracht waar we nu staan.' Arjan: 'We hebben tegen elkaar gezegd: samen werken, samen leven is niet altijd even makkelijk. Het is ook een worsteling. Maar wij komen altijd weer boven.' Sander: 'Wij worstelen, God redt.'

Tikkie terug

In 2022 draagt Ben Hartman het bedrijf over aan zijn zoons. Hij geeft hun een miniatuur-telegraaf cadeau en vertelt het verhaal van zijn vader, opa Hartman, met de sleepboot waarop Ben voer als jonge machinist. Sander: 'Omdat de concurrenten altijd sneller gingen, dacht mijn pa: ik ga *full pull*. En mijn opa zei dan: "Niet *full pull*, jongen, maar een tikkie terug. Dat is beter voor de motor." Toen braken Arjan en ik weer, want onze vader heeft ons altijd geleerd...' 'Full pull!', zegt Arjan. Sander ontroerd: 'En nu zei hij: "Jongens, weet je wat eigenlijk beter voor ons is? Een tikkie terug.' Even is het stil. Dan zegt Arjan: 'Dat is mooi toch?' Sander: 'Dat is grandioos.'

**Nels Fahner verruult politiek
Den Haag voor de IZB**

**Leuke
gesprekken
over 'zieltjes
winnen'**

Als je Nels Fahner op zijn praatstoel wilt krijgen moet je het onderwerp moestuin aansnijden. Of beginnen over Antoine Bodar, treinreizen ('heerlijk, tijd om te lezen!') of kerkorgels. Kortom, genoeg te verhapstukken met de man die vanaf deze maand de afdeling communicatie van de IZB versterkt.

Het is medio juli, Den Haag heeft net een paar roerige weken achter de rug. Een vallend kabinet, de ene na de andere politicus die afhaakt, aanstaande verkiezingen... Voor een redacteur bij de Tweede Kamer – Nels' huidige baan, die hij nu aan het afronden is – bepaald geen saaije tijd dus. Toch wil hij het relativeren: 'Veel extra hectiek heeft het niet opgeleverd.' Op de werkvloer werden sowieso geen verhitte debatten gevoerd, 'we mogen niks vinden'.

Hij kan zich ook geen ideologische discussie herinneren, maar natuurlijk wist je van elkaar wel enigszins hoe je in het leven staat. En door bepaalde boeken onder iemands aandacht te brengen, kon je wel iets van jezelf laten zien. 'Ik heb iemand

weleens het boek 'De liturgie van het alledaagse' gegeven.'

Er werkten medechristenen op de afdeling. Maar hoe leg je mensen die het wereldje niet kennen, uit wat de IZB is? 'Soms begrijpen ze het wel. Iemand was lid van een klokkenluidersgilde en wist uit ervaring dat bepaalde kerken in grote steden heel levendig kunnen zijn. Ik noem ook gewoon het woord zending, en met een knipoog 'zieltjes winnen'. Je krijgt dan leuke gesprekken, vaak beginnen mensen over hun eigen achtergrond. Vooral wat er gebeurt in 'de tussenruimte', het gebied tussen de kerk en de supermarkt, vind ik interessant.'

Orgelbank

Nels Fahner (37) is getrouwd, vader van drie dochters, van 1, 4 en 7 en woont sinds een jaar of 4 in Warmond, 'een dorp met een eigen trots', bij Leiden. Zijn vader is (emeritus) predikant in de CGK en de jonge Nels had ook een rol in de kerk: als 11-jarig jochie mocht hij op de orgelbank plaatsnemen om de gemeentezang te begeleiden. Hij

heeft zich verder bekwaamd in de orgelmuziek, toen hij deze richting als bijvak koos op het conservatorium. Hoofdstudie was rechten, maar na drie jaar volgde de overstap naar Nederlands.

Nels vond zijn passie in de religiejournalistiek en heeft op dat gebied heel wat vliegrepen gemaakt. Zijn pennenvruchten verschenen onder meer in De Nieuwe Koers, Trouw en Christelijk Weekblad. 'Ik hou van verdiepende gesprekken, achtergrondartikelen.' Wat dat betreft kan hij zijn ei kwijt bij onder meer IZB-Areopagus, een van de aandachtsgebieden in zijn nieuwe functie. 'De kerk is veel in beweging en zal dat de komende tijd zeker ook zijn. Ik vind het mooi om dat proces van dichtbij mee te maken.'

Hij heeft diverse boeken op zijn naam staan, waaronder twee over priester Antoine Bodar. Twee?! Nels lacht. 'Het eerste boek, 'Droef gemoed', over depressie, kwam vrij vlot tot stand, de uitgever wilde er een vervolg op.' Dat werd 'Antoine Bodar, een portret'. Het optrekken met de spraakmakende priester heeft hem grondig beïnvloed. Op

veel van zijn uitspraken kan hij nog steeds teren. Deze bijvoorbeeld: "Ik weet niet of een protestant beseft wat liturgie voor een katholiek betekent."

Vergrijsd

Zelf kerkt hij in zijn woonplaats Warmond. De kinderen gaan graag mee, ook al is hun leeftijdscategorie minimaal vertegenwoordigd. De gemeente is wat je noemt vergrijsd, maar 'dat hoeft niet erg te zijn', vindt Nels. 'Heel Warmond heeft die leeftijdsopbouw, dus het is niet zo vreemd dat je dat in de kerk terugziet. Het is een warme gemeente. Inderdaad, als jong gezin voel je je wel extra verantwoordelijk.' Onnodig te zeggen dat hij hier ook organist is.

Ontspannen doet hij dus in de moestuin. 'Daar word ik helemaal blij van. Dat overvloedige! Courgettes bijvoorbeeld, en nu ook bramen en frambozen. Voor het eerst een tomatenplant die vrucht geeft. Oké, het is een puinhoop, we houden hem niet genoeg bij. Maar toch. De enorme kracht van de natuur, de buurman die je tips geeft.' Het stukje grond is eigendom van

de kerk, die de percelen aan leden én niet-leden verhuurt. Dat zou nog wel eens een mooi uitgangspunt voor een missionaire actie kunnen zijn...

'Kan ik met jou praten over God?'

Vijfendertig zijn, een bruisend leven leiden, en ineens getroffen worden door een hersenbloeding. We zijn van een sterk en tegelijkertijd broos geslacht, dat weten we best. Maar als zoiets je overkomt, weet je het weer anders. Cognitief is ze in orde, spreken lukt ook, maar er moet lang gerevalideerd worden om weer wat zelfstandigheid op te halen. Ik ben steeds meer onder de indruk van wat onze hersenen aansturen.

'Ik ben altijd heel spiritueel geweest,' zegt ze 'kan ik met jou praten over God? Wat heeft Hij te maken met Jezus? Wat is een dominee eigenlijk? En waarom is me dit overkomen?' 'Ik heb geen antwoord op alle vragen', vertel ik. 'Ik heb geleerd dat je daarvoor bij andere godsdiensten moet zijn. Christenen hebben geen antwoord op alle vragen, maar wel genoeg antwoord om het met die vragen uit te houden.' Ik vertel haar dat het gaat om vertrouwen in de trouw van God. Trouw: dat is de kernkwaliteit van de God in Wie ik geloof.

Aandacht vasthouden blijft lastig. Dus het gaat met minuutjes. Ze vraagt een familielid een jeugdbijbel te halen uit de bibliotheek. Via de Nederlandse Gideons heb ik een psalmenboek voor haar geregeld. Haar gretigheid ontroert me.

Op een dag vertelt ze: 'Ik ben naar de kerk geweest bij ons in de buurt, mijn tante bracht me. Ik voelde me heel welkom, de mensen waren aardig. Ze zongen mooie nummers, ik kende er niet een van. Zou jij die liedjes allemaal hebben kunnen meezingen?'

De week erna was ze weer geweest. 'We kregen josti. Ik ook, ik weet niet precies wat het betekent, maar ik werd er warm van dat ze me lieten merken dat ik erbij hoorde.'

'Hostie,' zei ik. Ik dacht aan de kamerling uit Ethiopië, wiens verlangen groter was dan zijn kennis.

*Margriet van der Kooij,
hart-en-zielzorger Daan
Theeuwes Centrum Woerden*

Gastcolumn

Pioniersplek Perron biedt scholen hulp bij geloofsopvoeding

Een voet tussen de deur

Een 'meet & greet' met een heuse dominee. Bijbelse gerechten koken op woensdagmiddag. Of een identiteitsworkshop voor de meesters en juffen. Pioniersplek Perron in Zoetermeer ontdekte dat (ook christelijke) basisscholen wel wat hulp kunnen gebruiken bij de geloofsopvoeding en grijpt de missionaire kansen met beide handen aan. André Bos is de onvermoeibare kartrekker van het plan Gezin – School – Kerk.

André (42), geboren en getogen in Zoetermeer, woont met zijn vrouw Viola en hun drie kinderen in Oosterheem. Een Vinex-wijk met 23.000 inwoners, zeven basisscholen, waarvan vier christelijk. In het winkelcentrum staat ook de (enige) kerk: de Oosterkerk (PKN), die inmiddels de functie van buurthuis vervult. 's Zondags kan men er kiezen tussen een wat traditionelere dienst en een laagdrempelige viering, de Perronmeeting. Timo Hagendijk is aan deze plek verbonden als pionier.

Als missionair ouderling van de Oosterkerk is André verantwoordelijk voor de activiteiten

van Perron. In het dagelijks leven bekleedt hij een managementfunctie bij het bedrijf Festo (pneumatische en elektrische automatiseringstechniek), waarvoor hij regelmatig op pad is binnen Europa. Een groot deel van zijn vrije tijd steekt hij in het Perronwerk, waarbij hij graag wil benadrukken dat hij dit samen doet met een groep toegewijde mensen uit de Oosterkerk en de Perrongemeenschap.

Hij pakt zijn telefoon en scrollt met een grote glimlach door de foto's van kinderen die enthousiast aan het knutselen zijn, met de meesters en juffen in de keuken van het kerkelijk centrum staan te kokkerellen of ademloos luisteren naar de Kerstvertelling.

Normen en waarden

'Oosterheem wordt, zoals de meeste Vinex-wijken, voor een groot deel bevolkt door gezinnen. Als je die als kerk wilt bereiken, ligt het voor de hand om dat te doen via de as van de scholen.' Opmerkelijk genoeg kiezen veel ouders, ook als ze geen binding (meer) hebben met een kerk, toch voor christelijk onderwijs. Bos kan ze met zijn

neus aanwijzen. 'Het adagium "daar krijg je in elk geval bepaalde normen en waarden mee" geldt blijkbaar nog steeds.'

Maar hoe krijg je, zakelijk gezegd, als kerk een voet tussen de deur bij deze scholen? 'Je moet natuurlijk wel iets te bieden hebben. Ze zitten over het algemeen niet ruim in de financiën, dus het moet ze niet te veel geld kosten. En een activiteit heeft vooral kans van slagen als je de school werk uit handen neemt.' Laat dat maar aan Perron

over: er zijn kinderclubs, er wordt huiswerk-begeleiding aangeboden en de 'kliederkerk' is inmiddels een beproefd concept.

Er is op dit moment goed contact met alle vier de christelijke basisscholen in Oosterheem. André Bos: 'We vragen of we een keer bij de school langs mogen komen en per school proberen we dan de behoefte te peilen.' Rode draad daarbij is dat scholen niet 'bang' hoeven te zijn voor eenheids-worst. 'De een wil alleen met Kerst en Pasen iets doen, de ander heeft behoefte aan gastlessen voor groep 8 en weer een ander wordt enthousiast van de kliederkerk.' Maatwerk dus. En dat is prima.

GSK richt zich op verschillende partijen. 'Allereerst de directie. De meeste school-directeuren worstelen met de vraag: in hoeverre geven we invulling aan onze identiteit? Eén directeur is van PKN-huize, die wil wat verder gaan – begrijpelijk. Anderen zijn voorzichtiger, voor hen hoeft de identiteit er niet te dik op te liggen. Vervolgens de docenten. Die moeten in de klas ook iets te vertellen hebben. Behalve

lesmethodes hebben we voor de leerkrachten halfjaarlijkse identiteitsworkshops, en we denken nu aan een soort Alpha-cursus.'

Christelijke vossenjacht

Voor de kinderen is er een breed programma beschikbaar: sport en spel, een christelijke vossenjacht, een escaperoom. Groot succes is de kookclub op woensdagmiddag, waar Bijbelse gerechten worden bereid. Sommige onderdelen zijn nog in voorbereiding, zoals een open kerk met een carrousel aan activiteiten, van een meet & greet met de dominee tot een les kerkgeschiedenis. Kortom, een mooi aanbod en dan ook nog eens twee professionele mensen die dat

kunnen uitdragen: missionair werker Timo Hagendijk – die een achtergrond in het onderwijs heeft – en dominee Pieter Baas, een bevlogen missionair predikant, verbonden aan de Oosterkerk.

Het GSK-plan is in principe bedoeld voor vier jaar. 'We zijn nu halverwege', aldus André Bos. 'Het mooie is dat scholen uit zichzelf al bij ons informeren naar de beschikbare activiteiten. Die kunnen ze dan inplannen in hun agenda. Soms komen ze ook zelf met ideeën. Een school wilde bijvoorbeeld The Passion naspelen.'

Het hele artikel is te lezen op www.izb.nl.

Discipelschap en bezielende begeleiding

**Jan van Luik
verbindt mensen
en helpt hen Jezus
leren kennen**

‘Ik heb een passie voor Jezus en wil zijn naam bekendmaken. Contact met mensen betekent veel voor me. Ik ontmoet graag mensen en daarom zit ik ook in het onderwijs.’ Jan van Luik is trajectbegeleider vanuit IZB-Focus en docent Godsdienst bij CSG Prins Maurits in Middelharnis. ‘Het missionaire verlangen speelt ook heel lang. Daarom ben ik ooit mijn opleiding Godsdienst / Pastoraal werk gaan doen. Ik had eigenlijk het plan om missionair betrokken te raken, maar het liep in eerste instantie anders.’ Inmiddels is hij, naast zijn rol als docent, wel missionair bezig – als trajectbegeleider vanuit IZB-Focus. ‘We bieden kerken handreikingen. We helpen hen toelevan naar een verdiepte relatie met Jezus. Zo leren we hen geloof en werk te verbinden en nieuwe contacten te leggen met mensen die Jezus nog niet echt kennen. Die drie stappen kun je op ‘mens-niveau’ volgen, maar ook als gemeente.’

Tijdens het volgen van zijn master Theologie voelde Jan een groeiende behoefte om missionair werk ook richting kerken te doen. ‘Mijn drive kwam uit mijn ervaring in

het onderwijs, die wilde ik inzetten in de kerk. Je deelt in ontmoeting iets van jezelf. Maar daarmee ook iets van God. Hoe zijn we open naar anderen toe? Hoe zijn we een eenheid?’

Luiken open

Bij Jan staan de luiken open. Open blik naar buiten, maar ook naar binnen, mensen verwelkomen. ‘Soms sluiten die luiken zich. Tijdens vakanties, of op speciale familie-momenten. Dan bedenk ik: Jan, wie ben je nu eigenlijk écht zonder al die binnengelopen mensen? Wat is je identiteit? Ik houd van de natuur, het volgen van het getij aan de Oosterschelde als ik skeeler of hardloop. Ik word ook stil van de diepte van de Bijbel. Elke morgen bid ik in mijn werkkamer en leg ik de dingen aan Hem voor. En ik word er gelukkig van als ik mensen een stapje dichterbij Jezus en God kan brengen.’ Missionair werk verschilt van het onderwijs: ‘In het onderwijs werken dingen natuurlijk heel anders dan bij IZB-Focus en in kerkenwerk: als je lesgeeft, dan beoordeel je en je becijfert. Dan is het tijd voor de volgende les. Zo werkt het niet bij gemeenten. Met

een aanpak van ‘ik ga dat eens even uitrollen bij deze gemeente’ kun je het wel schudden. De realiteit is weerbarstiger. Mensen moeten de gelegenheid hebben om vernieuwing zelf mee te maken. Hier ben ik in gegroeid.’

‘Als IZB-Focus zijn we ook gegroeid’, deelt Jan. ‘Bij de gemeenten die ik nu help met Focustrajecten merken we inmiddels dat meer activiteiten zelf worden opgepakt. Dit geeft ruimte om als trajectbegeleiders beter te adviseren. Ik moest dit zelf ervaren en leren. Met de beweging van ‘zeven avonden een cursus geven’ naar ‘oplopen

met een gemeente zodat een proces op gang komt’ zijn we met IZB-Focus ook bezig. Sommige gemeenten ontwikkelen zelf materialen. Andere laten het een jaar berusten als goede wijn, en daarna wordt het weer opgepakt. Uiteindelijk komt er altijd iets uit. Ik word er ook opener van en mag zien dat God anderen aanraakt. Ik leer

ruimte te geven aan wat in de gemeente kan ontstaan.’

‘Chosen ones’

Wat Jan betreft is een traject geslaagd als een Focusteam in een gemeente krachtiger is geworden. ‘In een gemeente als de Christus is Koning Kerk (Protestantse Gemeente Slikkerveer) stelden we eerst een toerustingstraject voor de kerkenraad voor. Zij kozen er echter bewust voor de gemeente er van meet af aan bij te betrekken. Zo startten er niet vijftien maar veertig mensen aan de toerustingsavonden.’ Jan benadrukt hoe belangrijk het is dat mensen een rol krijgen die bij hen past. ‘Sommigen kwamen met veel schroom binnen. Maar al snel raakten ze enthousiast betrokken en pakten zelf taken op die ze niet eerder deden. Zo was er een vrouw die de avond leidde, en een andere vrouw die het gebed voor de avond verzorgde. Dat ging heel natuurlijk.’

In het Focustraject wordt meegegeven dat discipelschap een belangrijk deel van gemeente-zijn is. Als je je geroepen weet

door Jezus zelf, ontvang je ook de gave om hiervan uit te delen. Het doet een beetje denken aan Jezus bij het meer van Galilea, toen Hij twee vissers uitkoos. Zij hadden ook nooit gedacht dat ze zelf een andere rol op zouden pakken. Toch gebeurde het. 'Bij iedere Bijbelstudie vraag je jezelf af: Wat vraagt Jezus de komende week van ons? Daarom zijn de zogeheten in-beweging-opdrachten in het Focustraject zo bepalend: je wordt uitgedaagd om samen concrete invulling te geven aan missionaire en diaconale roeping. Een opdracht kan zijn: Stel open vragen en luister goed, wanneer je de komende weken iemand ontmoet. Net zoals Jezus de discipelen een open vraag stelt.'

Uw Koninkrijk Kome

Jan is ook betrokken bij de Nederlandse editie van Thy Kingdom Come (Uw Koninkrijk Kome), een initiatief van de Anglicaanse kerk waarbij gelovigen in de tiendaagse periode tussen Hemelvaart en Pinksteren bidden voor vijf mensen in hun eigen omgeving. In samenwerking met Alpha Nederland geeft IZB hier bekendheid aan.

IZB-Vandaag verzorgt de vertaling, distributie en promotie van het materiaal. Uw Koninkrijk Kome wordt ondersteund door diverse organisaties waaronder de EO, Stichting Opwekking, de GZB en Alpha Nederland. 'Dankbaar zijn we ook voor het kindermateriaal dat De Wonderwolk ontwikkelde.' Jan is even stil. Dan zegt hij: 'Het zou vanzelfsprekend moeten zijn dat je als gemeente een stap naar buiten doet. Mensen denken vaak nog in hokjes; ze gaan naar de kerk en daarnaast hebben ze hun dagelijkse leven. Dat zou niet zo moeten zijn. Als kerken en gelovigen meer betrokken raken op hun directe omgeving, leer je de wereld kennen zoals deze is, inclusief de moeiten en zorgen ervan. Daar kun je voor bidden en Gods licht brengen waar het duister is. Neem daarom de tijd om je buurt te leren kennen en zoek mensen op. Heb oog voor elkaar.'

Hoe zijn we open naar anderen toe? Hoe zijn we een eenheid?

Jan en zijn vrouw Forien hebben drie zoons en twee dochters. Ze wonen in het Zeeuwse Tholen en zijn daar betrokken bij de Hervormde Gemeente. Jan heeft ruim 25 jaar ervaring in het onderwijs, waarvan zeven jaar in het basisonderwijs. Bijna twintig jaar is hij docent Godsdienst op de Prins Maurits in Middelharnis. Hij rondde hiervoor in 2011 de opleiding GPW en GL af aan de Christelijke Hogeschool Ede. Deze zomer slaagde hij voor zijn Master Theologie aan de ETF. In 2019 startte hij bij de IZB als begeleider van diverse Focustrajecten o.m. in Middelharnis, Schoonhoven en Genderen. Nu begeleidt hij Focustrajecten in Slikkerveer, Papendrecht en Monster.

Aanmeren in een vertrouwde haven

Jonge gemeenten in doorgroefase toerusten en verbinden

Henk Boerman coördineert IZB-Impact en samen met collega Nelleke Rebel-Kruijmer begeleidt hij pionierende gemeenten. Als je een paar jaar bezig bent en er is een jonge geloofsgemeenschap ontstaan, dan kun je je eigenlijk niet langer 'jonge pionier' noemen. Je hebt inmiddels ervaring, de nieuwigheid is er af. Dit neemt niet weg dat je dan soms nog wel met vragen kunt zitten, waarover je best graag zou willen sparren. IZB-Impact startte het Netwerk Jonge Gemeenten. Hier inspireren en adviseren zij elkaar. Het is voor voorgangers en kerkleiders als binnenvaren in een vertrouwde haven. En vervolgens is het weer 'trossen los'!

We zijn te gast in de gezellige zomerse binnentuin van de Prinsekerk in Rotterdam. Een fijne sfeer om over een nieuw initiatief te praten, dat zich richt op de fase na het eerste pionieren. Nelleke: 'Pioniersplekken krijgen zes jaar de pioniers-

status, soms met verlenging. Daarna wordt er vanuit de PKN een uitstroomkeuze verwacht. Een jonge geloofsgemeenschap kan dan de stap maken naar kerngemeente of (missionaire) wijkgemeente. Er is dus groei naar meer zelfstandigheid, zowel op geestelijk, organisatorisch en financieel vlak. IZB-Impact helpt bij het navigeren door dit proces.'

Een pionierende gemeente kent verschillende seizoenen. In de eerste fase gaat de energie naar mensen leren kennen, een netwerk opbouwen en het eerste begin van een geloofsgemeenschap vormen. Als die gemeenschap groeit, moet er meer aandacht naar onderwijs en discipelschap. De volgende fase staat in het teken van gemeenteopbouw met alles wat hierbij komt kijken. De Impact-begeleiders lopen met pioniersplekken mee door deze fasen. Na de eerste intensieve jaren van pionieren kan vermoeidheid bij teamleden toeslaan. Soms rijst ook de vraag of de kartrekker van de startfase ook de aangewezen persoon is om de jonge gemeente verder te brengen. Dan kun je het stokje beter doorgeven. Maar dan heeft de voorganger

toch in gedachten: wat gebeurt er als ik weg ben? Deze transitie is een natuurlijk proces dat Impact begeleidt. 'We kijken zorgvuldig naar h e een gemeente het pionierstraject uitstroomt. We willen graag dat een gemeente ook in de toekomst de zaken goed op orde heeft. Zo helpen we hen klaar te zijn voor volgende stappen', vertelt Nelleke. IZB-Impact wil hen niet in hun eentje in een schuitje op zee laten dobberen. 'Tegenslagen zijn gemakkelijker te relativieren als je optrekt met anderen. Dit geeft een positieve vibe. Verbinding maakt veerkrachtig richting de toekomst.'

Ontmoetingscentrum 'Het Pand' in Groningen is doorgegroeid naar een geloofsgemeenschap.

Theo Vreugdenhil kiest voor de rafelige randjes

In zijn gezin van herkomst ervoer Theo Vreugdenhil al hoe het is om te kiezen voor Gods werk. Zijn ouders werkten in de jungle, in Papoea. Alles voor hun geloof en zending. Theo kreeg het met de paplepel ingegoten. Hij is medeoprichter van Cross Culture, een kleurrijke gemeente in Nieuwegein. Theo vertelt enthousiast: 'We vormen een vaste kern van zo'n vijftig volwassenen en tien kinderen, afkomstig uit meer dan dertig landen.' Cross Culture wordt begeleid door IZB-Impact. De betrokkenheid van de IZB versterkt, helpt en bemoedigt hem. 'Mooi dat de IZB door de opzet van dit nieuwe netwerk blijvend betrokken kan blijven. Je vindt herkenning bij mede-pioniers, we kunnen lachen om elkaars fouten. We delen ook wel de soms vreemde en hilarische dingen die je meemaakt', vertelt Theo. Hij vervolgt: 'De tweedaagse is erg waardevol. Ook is de 1-op-1-begeleiding enorm nuttig. Het is echt fijn om aan IZB verbonden te zijn; in mijn beleving is het echt mijn cluppie. De intervisie waar ik deel van uitmaak doet mij erg goed. Daarnaast ben ik blij met de

losse netwerkdagen. Onlangs stond er een in het teken van 'preken in missionaire context' naar aanleiding van het boek van Kees van Ekris.'

Theo is blij met nieuwe mensen bij Cross Culture en koestert de huidige leden. 'Soms heeft dit een rafelig randje. Zoals die keer toen ik net een kwartier terug van vakantie was. Een gemeentelid stond voor de deur en had dringend hulp nodig. Dan ga ik dus niet eerst mijn vakantiewasje draaien. Dan kom ik in actie. Dat geeft me vreugde. Mijn ouders leerden me dat de wereld niet maak-

baar is. We mogen erin leven, geleid door God. Contact houden helpt. Je bent nooit uitgeleerd. Het is leuk om elkaar weer te zien. Een paar keer per jaar is prima, want een gemeente leiden vergt veel tijd. Daar ga ik niet op beknibben.' Cross Culture heeft vaste initiatieven zoals de Alpha-cursus, een muziek-community, een sport-community, eten redder en uitdelen, een woongroep en opvang, groepsvakanties en een mannengroep.

Ontdek meer over Cross Culture via www.cross-culture-nieuwegein.nl.

Samen aanmeren en weer uitvaren

Henk wil jonge gemeenten na het pionierstraject van pakweg zes jaar passend toerusten. Het netwerk vormt een blijvende kans voor de (betaalde) missionair werker om deel te blijven nemen aan intervisie en de tweedaagse. 'Contact houden is al heel mooi, maar gemeenten hebben ook blijvend behoefte aan tips en adviezen over hoe je een en ander zakelijk netjes regelt: de opzet van een goede kerkenraad, de diaconie, groei van de gemeente. Maar ook dingen als administratie en het opzetten van een stichting. Nelleke merkt op: 'De vraag "Kunnen we nog vragen blijven stellen?" horen we het vaakst! Het netwerk organiseert jaarlijks een inspirerende, actieve dag. Je kunt gemakkelijk vragen: "Jij hebt dit al eens gedaan, waar liep je tegenaan, en wat zou je ons adviseren?". Je zit toch grofweg in dezelfde fase.' Henk: 'Ja, maar wél vanuit heel verschillende situaties. Bij sommige gemeenten lukken initiatieven gemakkelijker dan bij andere. Dat kan pijnlijk zijn. Daarom blijven we bemoedigen, en nodigen we gemeenten uit elkaar te bemoedigen. Sommige gemeenten onderhouden op eigen

initiatief al contact. Meestal met andere gemeenten binnen de regio. Dit juichen we alleen maar toe.' Zo kun je tijdens zo'n netwerkdag even voor anker gaan, om daarna weer het ruime sop te kiezen.

Het blijft zoeken en dat hoort ook zo

'Als IZB blijven we bestuderen wat er op pioniersplekken gebeurt. We weten niet altijd alles over gemeenten, en dat is maar goed ook. Dan blijf je ook fris kijken. Vieren, kringen en de sacramenten zijn uiteraard vaste prik', vertelt Nelleke. Henk vult aan: 'We staan aan het begin, en we nemen heel bewust steeds een lerende houding aan. Het blijft zoeken als pionier en als begeleider, en dat hoort ook zo!'

Meer weten?

Vragen over het Netwerk Jonge Gemeenten? Stuur een berichtje aan impact@izb.nl.

Lichtspoordag

Op zaterdag 4 november is er in Ede een toerustingsochtend, georganiseerd door de redactie van Lichtspoor. Ds. W. Markus uit Bergschenhoek zal het thema 'Beginnen over het einde' belichten. Aanwezigen kunnen vervolgens kiezen uit enkele workshops, zoals 'Do's & don'ts bij het ouderenbezoekwerk' en 'De leefwereld van onze kleinkinderen'. De bijeenkomst is gericht op vrijwilligers in het ouderenpastoraat, maar ook anderen zijn van harte welkom. De toegang is gratis, aanmelden is verplicht.

Meer informatie: www.izb.nl/lichtspoor

Cadeautip: Lichtspoor

Op zoek naar een (verjaardags)cadeau voor je moeder, oom, buurvrouw, een gemeentelid? Denk eens aan een abonnement op Lichtspoor. Het tijdschrift (12 pagina's, dus bescheiden van omvang) is een uitgave van de IZB en wordt in veel kerkelijke gemeenten uitgedeeld om ouderen een hart onder de riem te steken. Een individueel abonnement is ook mogelijk. Voor slechts € 10 per jaar krijgt de ontvanger zes keer een tijdschrift met gevarieerde, pastoraal getoonzette inhoud.

Ook hiervoor kunt u terecht op bovengenoemde site.

Tijding is een gratis kwartaaluitgave voor leden van de IZB, vereniging voor zending in Nederland. De IZB is actief binnen de Protestantse Kerk in Nederland en stimuleert, adviseert en ondersteunt gemeenten en gemeenteleden bij missionair werk. Meer info: www.izb.nl. Breestraat 59-61, 3811 BH Amersfoort. Tel. (033) 461 19 49. E-mail: info@izb.nl.

Redactie

Afdeling Communicatie IZB.

Lidmaatschap IZB

Met uw lidmaatschap ondersteunt u de voortgang van het evangelie in ons land en blijft u betrokken bij actuele ontwikkelingen in missionair werk. De contributie bedraagt minimaal € 10 per jaar.

Uw steun

Steun de zending in Nederland door uw gebed en door uw gift. U kunt de IZB ook op laten nemen in uw testament. Graag willen we u helpen dat te regelen. U kunt hiervoor vrijblijvend een afspraak maken via tel. (033) 461 19 49 of via een mailtje naar info@izb.nl. Bankgegevens: IBAN, NL 26 RABO 0302 2061 91 BIC: RABONL2U